

SISTEMATIKA CVJETNICA
RAZDIO: MAGNOLIOPHYTA

12.04.2021.

PODJELA NA KLASE

- Dikotiledone biljke (Cl. Magnoliopsida)
  1. Dva kotiledona
  2. Trajan primarni korjen
  3. Stablo ima sposobnost sekundarnog debljanja
  4. Listovi potpuni ili prosti, nervatura mrežasta
  5. Cvjetovi penta- ili tetramerni
- Monokotiledone biljke (Cl. Liliopsida)
  1. Jedan kotiledona
  2. Primarni korjen brzo odumire
  3. Stablo nema sposobnost sekundarnog debljanja
  4. Listovi prosti, nervatura paralelna
  5. Cvjetovi trimerni

Fam. *Magnoliaceae*

krupni cvjetovi sa perigonom

Magnolia grandiflora

Fam. *Magnoliaceae*

Illicium verum – zvjezdasti anis

8 mješaka sa po jednim sjemenom

Jugozapadna Kina; začin na Dalekom istoku

Fam. *Lauraceae*

Laurus nobilis

Cinnamomum camphora

Idioblasti sa etarskim uljima

Cinnamomum zeylanicum , *C. loureirii* – cimet; jugoistočna Azija

Persea americana

Fam. *Piperaceae*

Vječnozeleni žbun koji se penje uz oslonac

Cvjetovi u resama (oko 50), listovi kožasti sa brojnim žlijezdama

Plod koštunica, kao začin još od antičkih vremena

Piper nigrum

Fam. *Aristolochiaceae*

***Asarum europaeum* -
kopitnjak**

Plod čahura; 12 prašnika, tučak sa 6 režnjavim žigom

***Aristolochia clematitis* –
vučja jabuka, kokotkinja**

Fam. *Berberidaceae*

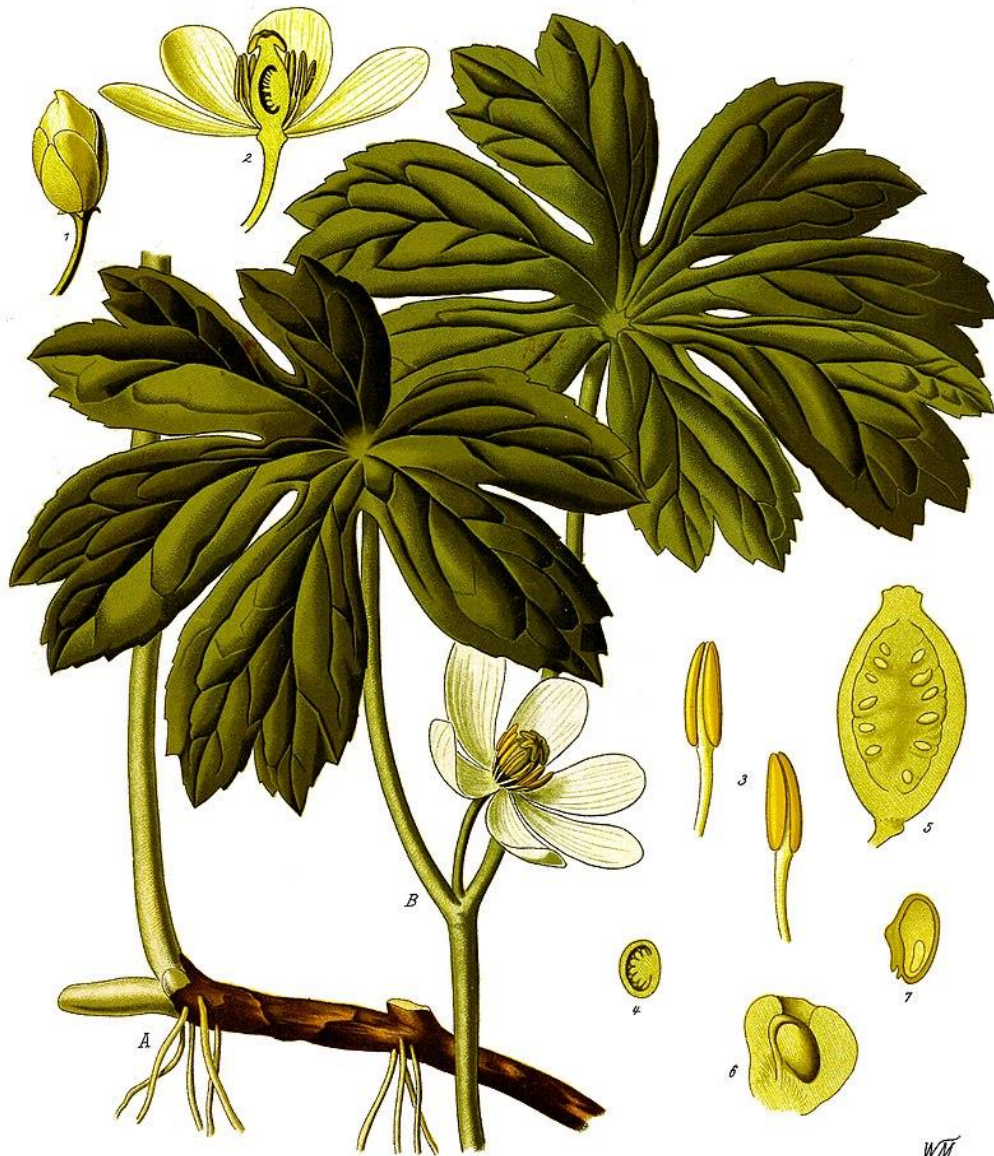

***Berberis vulgaris* - šimšir**

6 čašičnih, kruničnih listića i prašnika – u grozdovima; bobica

Podophyllum peltatum
podofilin

Fam. *Ranunculaceae*

Habitus: zeljaste biljke, znatan broj vrsta ima alkaloidne; rijetko puzavice

Listovi: naizmjenično postavljeni, na različite načine dijeljeni, rijetko cjeloviti; obično bez zalistaka

Perijant: obično homohlamidni, listići pršljenasto raspoređeni na cvjetnoj loži, najčešće aktinomorfni

Androeceum: veliki broj prašnika koji su slobodni i spiralno raspoređeni

Gineceum: apokarpan, od većeg broja tučkova

Plod: miješak ili orašica

Neke vrste otrovne: *Aconitum* sp., *Helleborus* sp.

***Adonis vernalis* - gorocvjet**

orašica

***Ranunculus ficaria* - ledinjak**

Helleborus odoratus - kukurjek

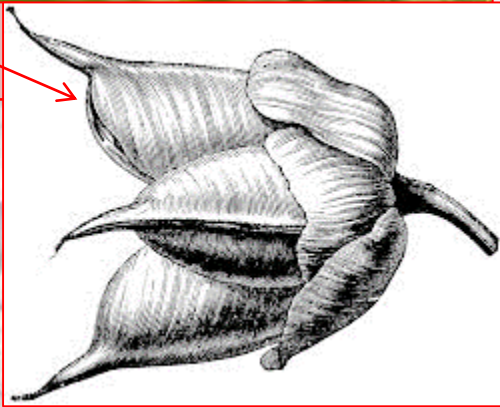
5 listića cvjetnog omotača, široko jajasti, preklapaju se, prijatnog mirisa; listići krunice (oko 10) preobraženi u nektarije, prašnika mnogo, tučkova 3-6; koriste se rizom i korjen

Donji list

miješak

Aconitum pentheri - jedić

Zigomorfan cvijet

Krtolasti korjen

Hidrastis canadensis

Clematis flammula - pavit

Fam. *Papaveraceae*

Habitus: zeljaste sa mliječnim sokom koji je bogat alkaloidima

Listovi: naizmjenični, urezeni; na drškama različite dužine ili sjedeći

Cvjetovi: pojedinačni ili u štitovima

Perijant: 2 čašična listića, 2+2 krunična

Krunica: listići slobodni, aktinomorfna, rijede zigomorfna

Andreceum: veliki broj prašnika

Gineceum: 2 ili više karpela, sinkarpan

Plod: čaura

Korištenje: ekstrakcija alkaloida morfin, papaverin

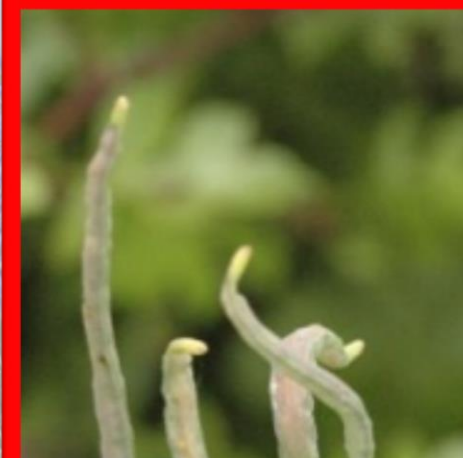
c.s.c.

Papaver somniferum - mak

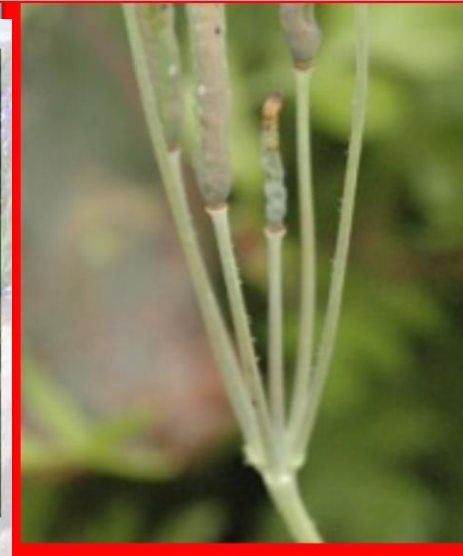

Papaver rhoeas – poljski mak

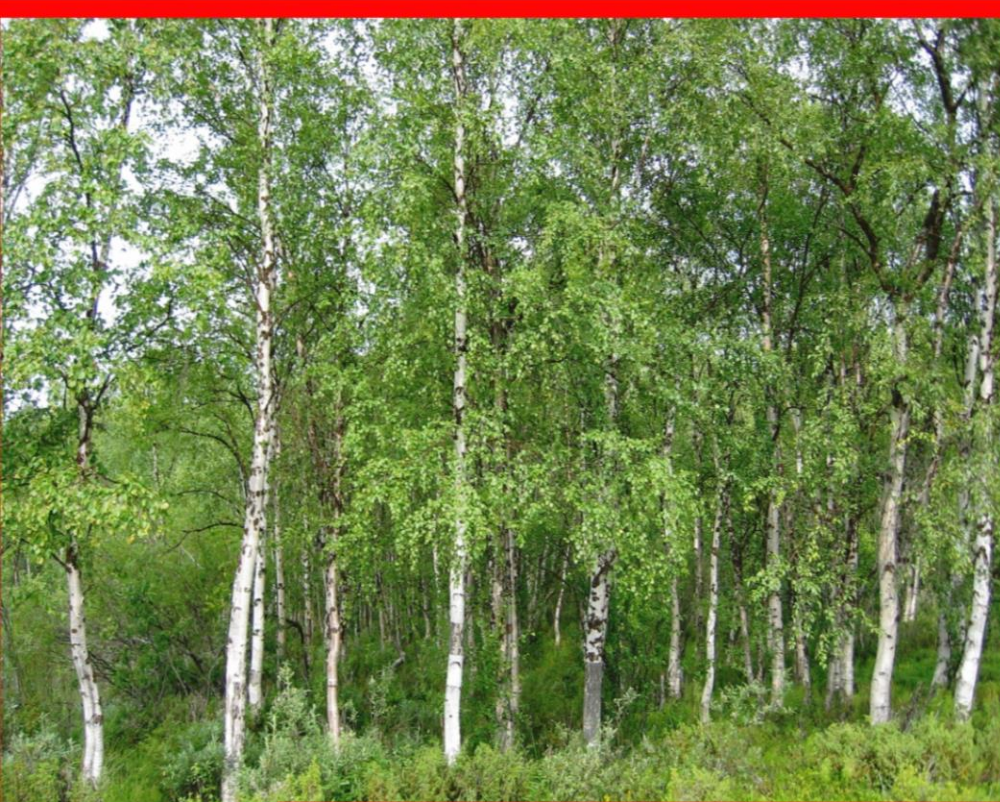
Svi dijelovi biljke sadrže žuti otrovni sol

Sanguinaria canadensis

Chelidonium majus - rosopas

fam. *Betulaceae*

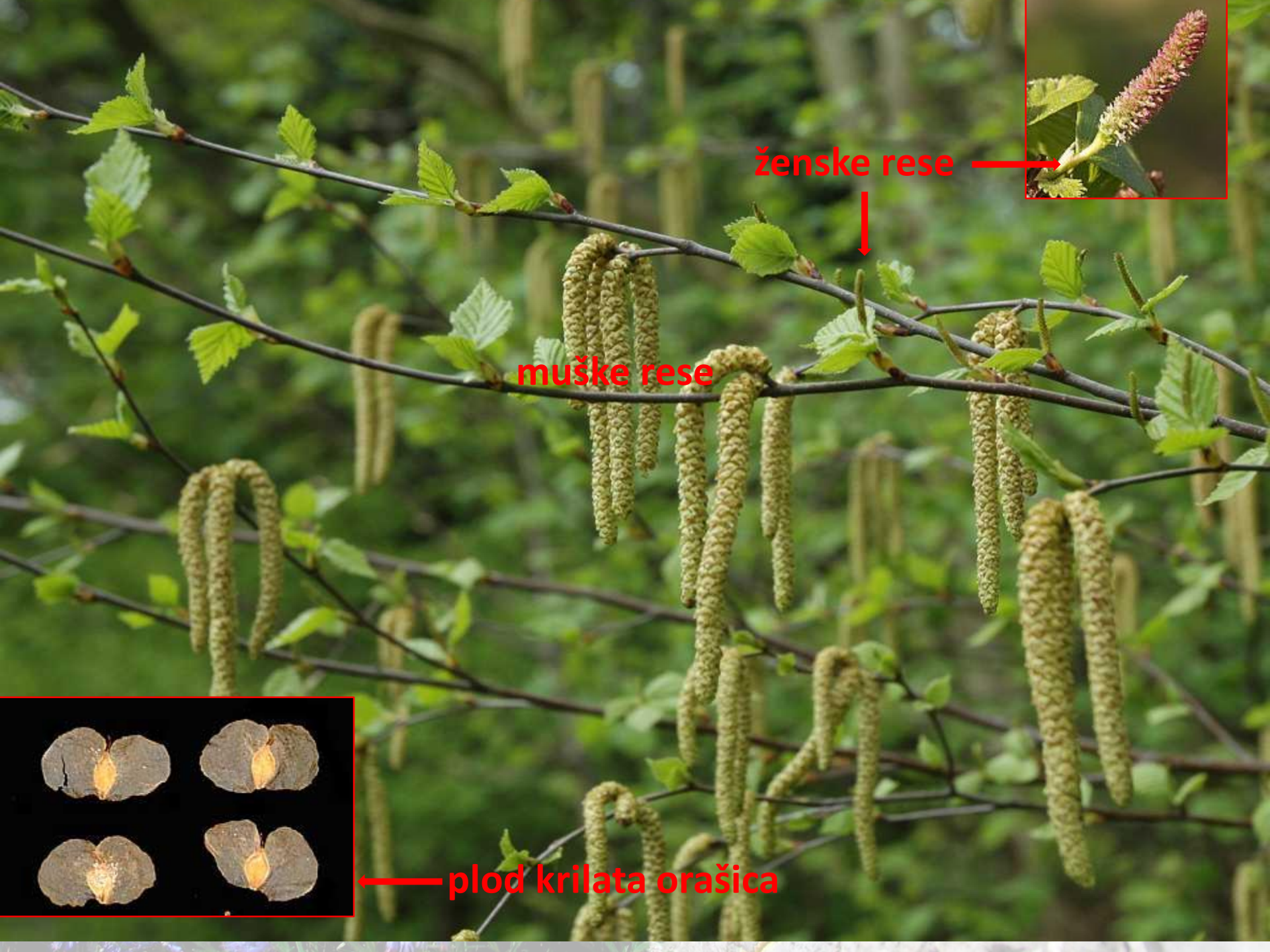
Betula pendula - breza

dvopolne jednodome vrste

Alnus glutinosa - jova

ženske rese

muške rese

plod krilata orašica

Corylus avellana - lijeska

fam. *Fagaceae*

Habitus: drvenast

Listovi: naizmjenični, prosti sa zaliscima

Cvjetovi: jednopolni, neugledni

Perijant: homohlamidan, 6 listića

Andreceum: 6-12 prašnika

Gineceum: 3 karpele, sinkarpan

Plod: orašica, 1-3 zajedno obuhvaćene ili zatvorene u drvenastoj kupoli

Fagus sylvatica - bukva

***Castanea sativa* – pitomi kesten**

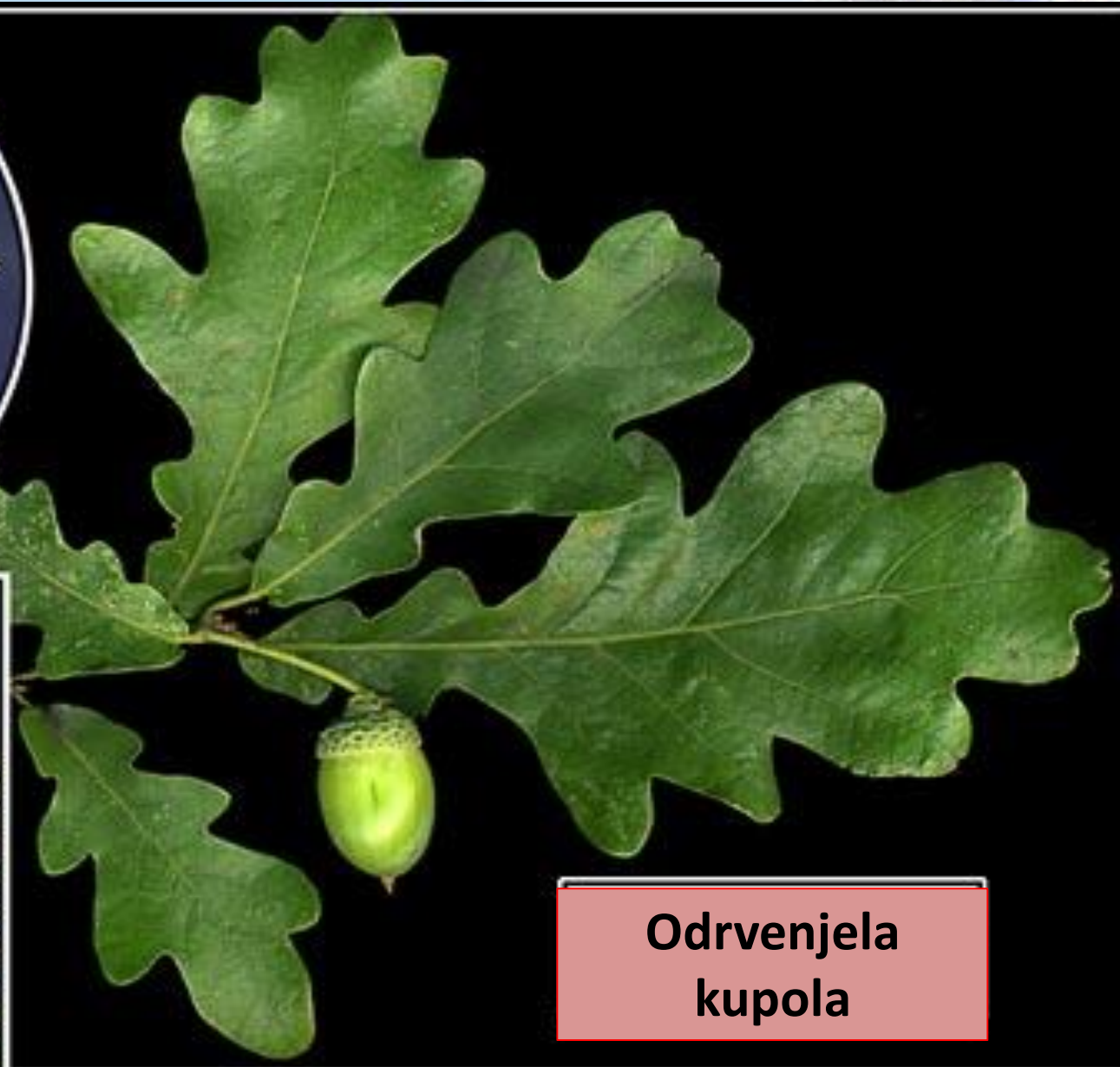
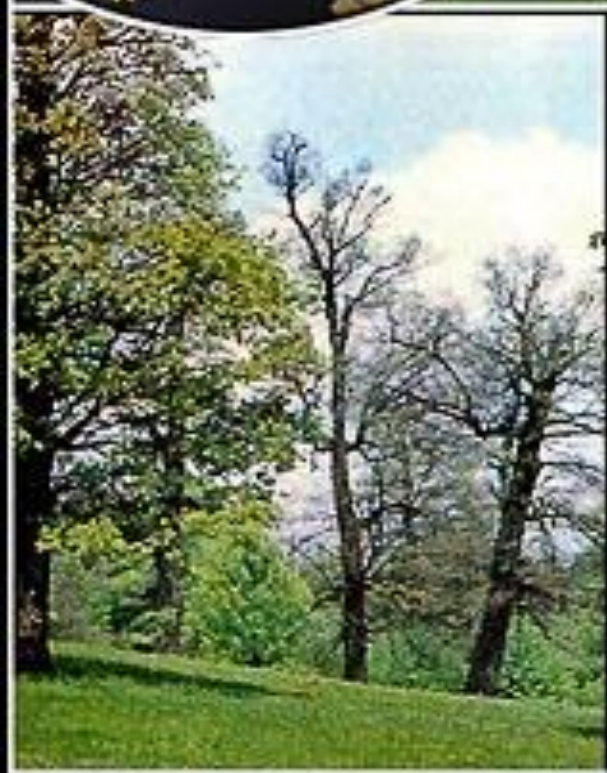

Quercus cerris - cer

Quercus ilex - crnika

Odrvenjela
kupola

Quercus robur – lužnjak

fam. *Cariophyllaceae*

Habitus: zeljaste

Listovi: naspramni, prosti

Cvjetovi: u dihajijumima

Perijant: 5 član

Krunica: aktinomorfna, listići slobodni; čašični kod nekih rodova srasli u cijev

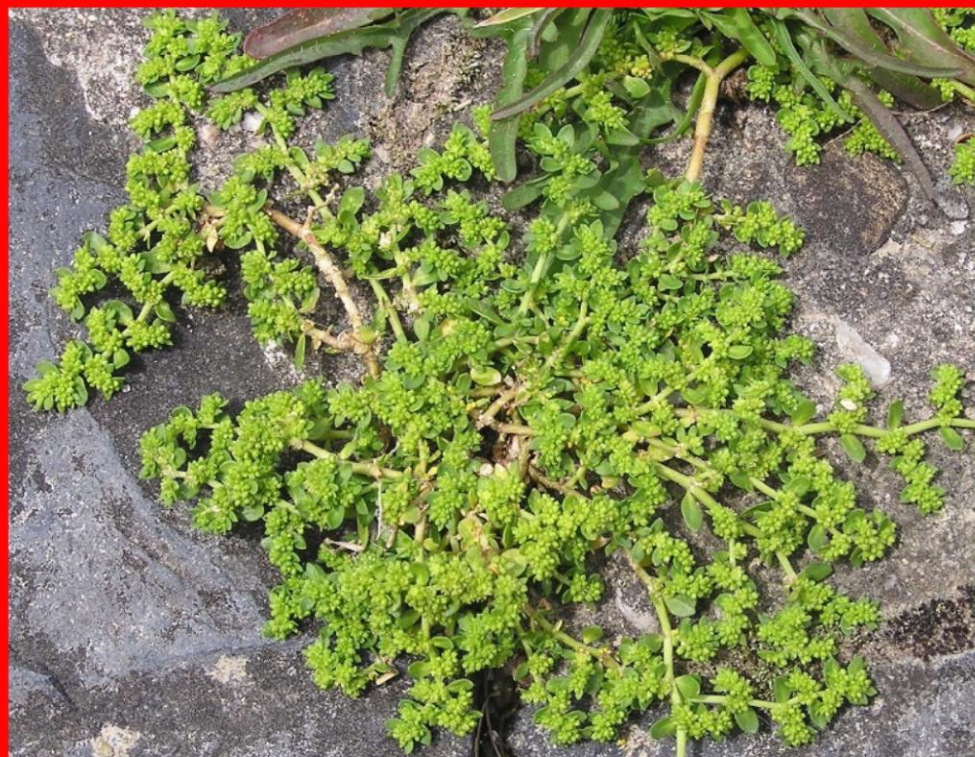
Andreceum: 5 ili 10 prašnika

Gineceum: 2-5 karpela, sinkarpan

Plod: čaura

Ekonomski značaj: ukrasne biljke, korovi, ljekovite biljke

***Saponaria officinalis* -
sapunjača**

***Herniaria glabra* - kilavica**

***Silene vulgaris* - pucavica**

***Dianthus* sp.
- karanfil**

Stellaria media - mišjakinja

fam. *Chenopodiaceae*

Chenopodium album - pepeljuga

fam. *Polygonaceae*

Habitus: zeljaste, žbunovi, lijanе i drveće

Listovi: naizmjenični, prosti, sa dva zalistka koji srastaju sa lisnom osnovom i obrazuju ohreju

Cvjetovi: cimosne cvasti – grozdaste, metličaste

Perijant: 3 člana, ili sekundarno 5 članova

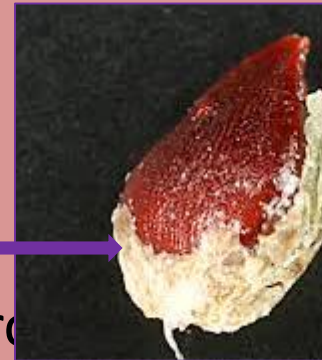
Krunica: nema

Andreceum: 2-9, obično 6 ili 8

Gineceum: 3, sinkarpan

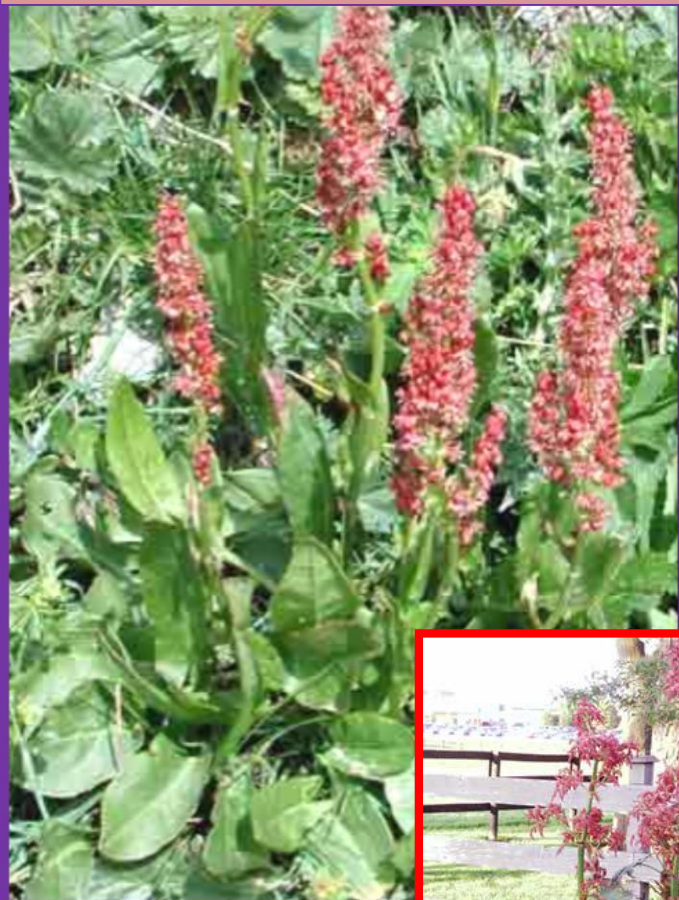
Plod: trostrana ili okriljena orašica

Značaj: hrana (heljda, proso), ljekovite, kore

Rumex acetosa - kiseljak

Rheum palmatum
rabarbar

Polygonum aviculare - troskot

fam. *Paeoniaceae*

miješak višesjemeni

***Paeonia officinalis* - božur**

fam. *Hypericaceae*

***Hypericum perforatum* - kantarion**

fam. *Malvaceae*

Habitus: zeljaste ili drvenaste biljke sa zvjezdastim dlakama, ćelijama, kanalima i šupljinama sa sluzima

Listovi: naizmjenični sa zaliscima i prstastom nervaturom

Cvjetovi: cimosne cvasti ili pojedinačno, obično sa spoljašnjom čašicom

Perijant: 5-član, žlijezdaste dlake na čašici

Krunica: aktinomorfna

Andreceum: mnogo prašnika, srasli filamentima u cijev čija je osnova pričvršćena za krunične listiće

Gineceum: 5 ili mnogo oplodnih listića, sinkarpan

Plod: čaura ili šizokarpium

Ekonomski značaj: biljna vlakna (pamuk, juta), ljekovite biljke (sljezovi), ukrasne

***Malva silvestris* – crni sljez**

***Althaea officinalis* – bijeli sljez**

fam. *Violaceae*

Habitus: zeljaste ili drvenaste

Listovi: naizmjenični, prosti, cijelog ili urezanog oboda, sa zaliscima

Cvjetovi: pojedinačni, rijede po 2 polaze iz pazuha lista, cvjetne drške sa po dvije brakteola

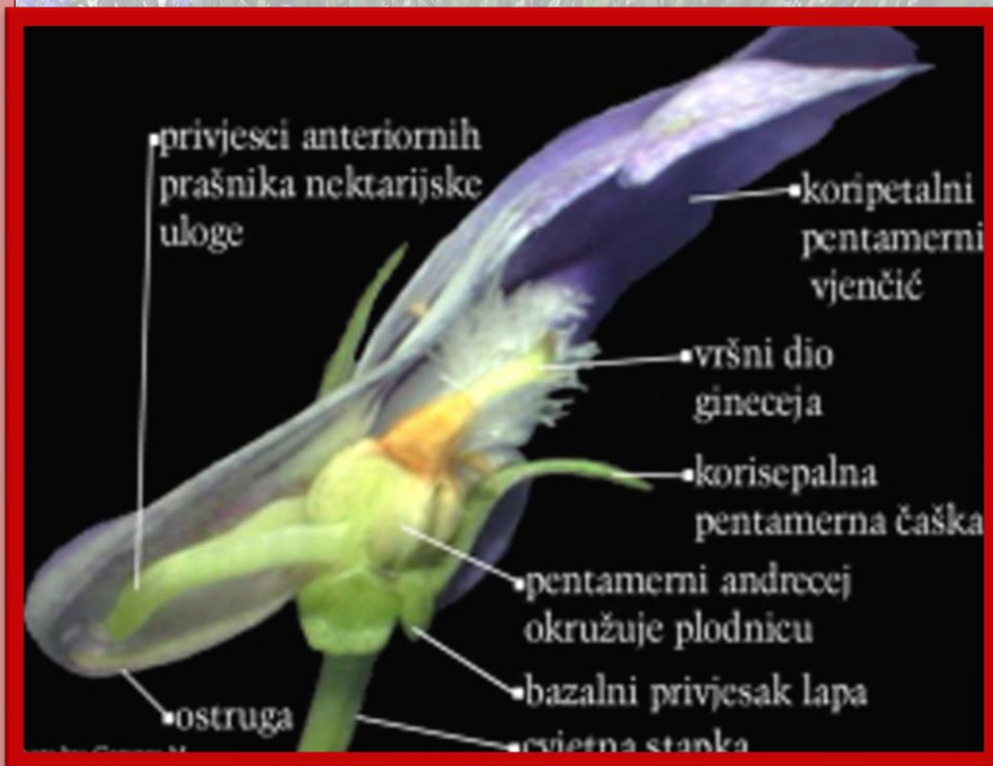
Perijant: 5-član

Krunica: horipetalna, zigomorfna ili aktinomorfna

Andreceum: 5 prašnika, naliježu na plodnik, na nekima od njih nalaze se nektarnici

Gineceum: 3 oplodna listića, sinkarpan

Plod: čaura

© Josef Blazek

***Viola odorata* – mirisna ljubičica**

***Viola tricolor* – dan-noć**

Fam. *Brassicaceae*

Habitus: zeljaste

Listovi: naizmjenični, prosti

Perijant: 4-član

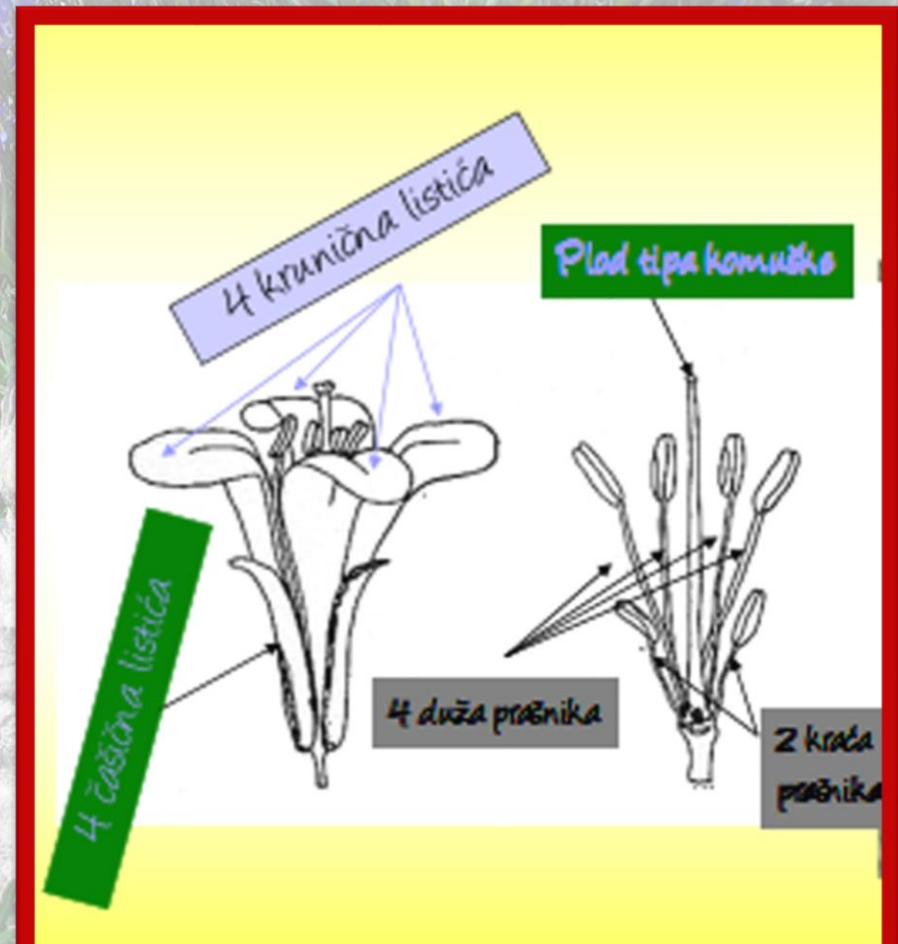
Krunica: slobodni listići,
aktinomorfna

Andreceum: 6 prašnika
(4+2)

Gineceum: 2 karpele,
sinkarpan

Plod: ljuska (čaura)

Ekonomski značaj: ???

Sinapis alba – bijela slačica

Brassica nigra – crna slačica

Capsella bursa pastoris – hoću-neću

Alliaria petiolata